OPŁATA POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.
Rok VI. Kraków, środa 12 grudnia 1923 Nr. 296

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 50.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 1150000 kwrt. 3450000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 1200000 kwrt. 3600000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 1500000 kwrt. 4500000
Za granicą: z przesyłką pocztową mies. 3150000 kwrt. 9450000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 12000 Mp., wiersz milimetr 1-szpalt. 12060 Mp. Nadesłane 50000 Mp. Wiersz milimetrowy 1-szpalt w tekście 70000 Mp. Wiersz milimetr. 1-szp. na 1-szej stronie 90000 Mp Gratulacye 900000 Mp. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe

Po wyborach w Anglii.

Kraków, 11 grudnia.

(fr.) Wynik wyborów do Izby gmin nie zmniejszył bynajmniej napięcia, w jakie wprawiła świat angielska senzacya wyborcza. W Izbie gmin powstał bowiem układ sił, który nie daje bezwzględnej przewagi żadnemu z trzech stronnictw. I oto w tem tkwi właśnie punctum saliens. Żadne ze stronnictw nie może samodzielnie wyłonić z siebie rządu, a gabinetów fachowych Anglia nie zna. Wprawdzie największą ilość mandatów zdobyli konserwatyści, bo około 260, ale mimo to wybory przyniosły im dotkliwą klęskę, pozbawiając ich w stosunku do konserwatywnego poprzedniego stanu posiadania około 90 mandatów, którym to łupem podzielili się liberali (około 40 mandatów) i partya pracy (około 50 mandatów). Niespodzianką tego wyniku stanowi więc ogromny przyrost mandatów socyalistycznych, idący stale w górę od r. 1918. Wobec czego socyaliści zachowują nadal swe przodujące stanowisko jako opozycyjne stronnictwo w Izbie gmin.

Zachodzi więc pytanie, jak wybrną politycy angielscy z obecnej sytuacyi, której najlepszem rozwiązaniem miałoby być według pewnych głosów powtórzenie nowych wyborów. Ale istnieje wątpliwość, czy podobna próba przy obowiązującym w Anglii systemie wyborczym, gdzie rozstrzyga zwykła większość, a nie system proporcyonalny, zmieni w czemkolwiek obecny stan rzeczy. Wszak tylko w Anglii mogło dojść do tego, że konserwatyści, którzy w poprzedniej Izbie posiadali większość mandatów, zdołali wówczas skupić na swoich kandydatów o milion głosów mniej, niż uzyskały stronnictwa opozycyjne razem, a jednak w Izbie konserwatyści posiedli większość. W takich warunkach wobec nowych wyborów należałoby się przygotować w efekcie na jeszcze więcej zdumiewające niespodzianki. A ponadto trudno uwierzyć, by w Anglii w ciągu zaledwie jednego roku chciano aż po raz trzeci cały kraj wciągać w ogień gorączki wyborczej.

Zdaje się więc nam, że parlamentarzyści angielscy szukać będą rozwiązania na innej drodze. Najprawdopodobniejszą jest możliwość utrzymania gabinetu konserwatywnego przy poparciu liberałów. Mówi się jednak bądźto o koalicyi liberałów z Partyą Pracy, bądźto nawet konserwatystów z Partyą Pracy. Jak widzimy we wszystkich tych kombinacyach wyczerpane są wszelkie waryacye. Ale jedno jest pewnem: w obecnym stanie rzeczy problem rządu nie da się inaczej rozwiązać, jak drogą koalicyi dwóch stronnictw. I oto w tem tkwi klęska konserwatystów, że wejść muszą na drogę kompromisów, że jeśliby się nawet utrzymali przy władzy, liczyć się muszą z opinią, wolą i nastrojem swoich kontrahentów.

Cokolwiek się jednak stanie, stwierdzić należy, że wynik wyborów jest jawną klęską obecnego rządu angielskiego a przedewszystkiem jego szefa Baldwina. W związku z tym faktem pojawiają się głosy, że zachodzi możliwość powrotu do władzy Lloyda George'a, gdyż efekt wyborów jest powszechnie komentowany jako jego bezwzględny tryumf.

A łatwo zdać sobie sprawę, co oznaczałby powrót Lloyda George'a. Wszak w całej powodzi swoich artykułów Lloyd George nieustannie dowodził, że winowajcą obecnej sytuacyi międzynarodowej w Europie jest Francya, względnie Poincare. Z tego punktu widzenia wybory w Anglii zachwiały poważnie stanowiskiem p. Poincarego i o tyle wpłynąć one mogą na pewne przesunięcia i posunięcia na arenie polityki światowej.

A jeśli wszystkie te dociekania pozostają na razie w sferze przewidywań, mniej lub więcej uzasadnionych, to jednak nie ulega wątpliwości, że sprawa palestyńska, idea żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie wyszła z wyborów zwycięsko. Zwyciężyły bowiem stronnictwa, które pozytywny swój stosunek do sprawy naszej siedziby narodowej z naciskiem podkreślały w kampanii wyborczej jako argument przemawiający na ich korzyść. Wszyscy kandydaci, sympatycy syonizmu, zdobyli mandaty, sprzeczne są dotąd jedynie wiadomości co do losu Alfreda Monda. Ale tak czy owak wynik wyborów angielskich oznacza wzmocnienie sprawy naszej zarówno w Anglii jak i na arenie międzynarodowej.

P. Young nie wraca już do Polski.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Z kół zbliżonych do p. Younga dowiaduję się, że p. Hilton Young nie ma zamiaru powrócić do Warszawy.

Pomoc dla Niemiec.

Berlin, 10 grudnia PAT. Odbył się tutaj międzynarodowy kongres w sprawach pomocy dla Niemiec. W kongresie wziął udział przedstawiciele władz i organizacyi humanitarnych. Obecni byli również przedstawiciele ambasady francuskiej, poseł austryacki i czechosłowacki i przedstawiciel Rosyi. Przybyły nadto delegacye międzynarodowej ligi pomocy ze Szwajcaryi, Francyi, Norwegii, Danii, Anglii, Polski, Czechosłowacyi, Jugosławii, Szwecyi, Hiszpanii, Włoch, Belgii, Kanady i Rosyi. Obok mówców niemieckich przemawiał także przedstawiciel holenderskich robotników transportowych, oraz przedstawiciel francuskiej ligi byłych uczestników wojny.

Ruch separatystyczny w Nadrenii,
utrzymywany przez komisyę międzysojuszniczą?

Eilwese, 10 grudnia PAT. Komunikat radiostacyi niemieckiej podaje wiadomość z Duisburga, według której przywódca separatystów Dorten, a tem samem cały ruch separatystyczny w Nadrenii, miał być rzekomo popierany finansowo przez komisyę nadreńską. Dorten miał się zwrócić do wysokiego komisarza Tirarda o wypłacenie mu 40 tysięcy franków dziennie. Znaczną część tych pieniędzy jak donosi komunikat miał Dorten otrzymać.

Strzelanina w Atenach.

Ateny. PAT. Po wiecu, który się odbył za wiedzą władz rojaliści urządzili burzliwą manifestacyę, podczas której dano szereg strzałów w kierunku republikanów. Dwie osoby zostały zabite, około 20 rannych. Wojska przywróciły porządek.

Wykrycie nowego spisku w Atenach.

Londyn, 10 grudnia PAT. Do biura Reutera donoszą z Aten: Urzędowo ogłoszono, że wykryte zostało nowe sprzysiężenie, które było dalszym ciągiem październikowego ruchu powstańczego. Aresztowano wiele osób, między innemi wiele byłych oficerów.

Poświęcenie fabryki materyałów wybuchowych

Warszawa. PAT. Wczoraj odbyło się w Niewiadowie pod Tomaszowem rawskim uroczyste poświęcenie pierwszej w Polsce fabryki materyałów wybuchowych Spółki akcyjnej „Nitrat". Między zaproszonymi gośćmi znajdowali się przedstawiciele sejmu, senatu, rządu, szefowie wojskowych misyi francuskiej i włoskiej, przedstawiciele wojskowości tudzież przemysłu i handlu.

Umowa handlowa Włoch z sowietami
przyjęta przez senat włoski.

Rzym. PAT. Senat przyjął układ włosko-rosyjski i włosko-ukraiński zawarty 26. 12. 1921 r.

Otwarcie parlamentu bułgarskiego.

Sofia, 10 grudnia PAT. Dziś odbyło się otwarcie pierwszej sesyi nowego sobrania. Otwarcia dokonał król. Na uroczystości obecny był cały korpus dyplomatyczny. Król odczytał mowę tronową. Nawiązując do niedawnych wydarzeń, król wyraził ubolewanie z powodu występnych poczynań pewnych kół, które usiłowały dokonać zbrodni wciągnięcia ojczyzny w wojnę domową. Wszelkie niebezpieczeństwo zostało jednakże na szczęście usunięte. Sytuacya międzynarodowa Bułgaryi — głosi dalej orędzie — konsoliduje się; autorytet państwa zwiększa się dzięki lojalnemu stanowisku rządu, wobec wielkich mocarstw i krajów sąsiednich. Polityka zagraniczna państwa dąży przedewszystkiem do sumiennego przestrzegania wykonania traktatu pokojowego i zaprowadzenia dobrych sąsiedzkich stosunków bez czynienia uszczerbku godności kraju. Orędzie wyszczególnia projekty ustaw, które złożone zostały w kancelaryi parlamentu; dwa z nich dotyczą uzdrowienia finansów, reorganizacyi systemu podatkowego i mają na celu postęp ekonomiczny, rozwój szkolnictwa, handlu, przemysłu oraz zapewnienie pokoju rozwoju życia społecznego.

Kupiectwo żydowskie a zaliczki na podatek majątkowy.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Wczoraj przybyła delegacya Centrali Związku Kupców Żydowskich w osobach pp. Seidemanna i Natansona do ministeryum skarbu w sprawie zaliczek na podatek majątkowy, jakie spłacić mają kupcy żydowscy.

Na konferencyi ustalono, że centrala ma przedłożyć ministeryum skarbu repartycye na 12 milionów franków, rozłożonych na poszczególne firmy w innych miastach.

Do repartycyi mają być również wciągnięte handlowe spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Repartycye całej sumy na poszczególne miasta oraz na branże (w Warszawie) mają być dokononane najdalej do 12 grudnia.

Centrala wysłała nakazy płatnicze do poszczególnych miast, zarządów sekcyi i branż w Warszawie.

Wszystkie imienne wykazy firm, wciągniętych do repartycyi mają być wysłane najdalej do dnia 20 grudnia na ręce ministeryum skarbu, które prześle izbom skarbowym odnośne wykazy.

Cała zaliczka powinna być w walucie i gotówce na całym obszarze Rzeczypopolitej wpłacona najdalej do 29. grudnia br.

Do repartyacyi wciągnięte zostaną również firmy niezarejestrowane dotąd w centralach i oddziałach kupieckich.

Dziesięcioletni jubileusz bojkotowego Towarzystwa „Rozwój“

Sin. Warszawa. (Telefonem) Towarzystwo „Rozwój“ obchodziło w niedzielę, pod łaskawem okiem rządu Chjeno-Piasta, jubileusz dziesięciolecia swej „działalności“. Zaczęło się od nabożeństwa w kościele, na którem kazanie wygłosił ks. Lutosławski, poczem w sali tow. hygienicznego odbyła się akademia, którą zagaił prezes „Rozwoju“ poseł P... ...ki, poczem znów prpemówił ks. Lutosławski. Z kolei osławiony „listonosz“ p. Dymowski złożył sprawozdanie z działaności „Rozwoju“, oddając hołd założycielom żydożerczej instytucyi. Nazwiska ich warto zapamiętać: Dmowski (obecny minister), śp. Maryan Lutosławski, Władysław Grabski (b. minister skarbu), Maurycy Zamoyski (poseł polski w Paryżu, niedoszły prezydent Rzeczypospolitej), Antoni Sadzewicz (poseł i redaktor „Dwugroszówki“) wreszcie Stanisław Moskalewski (wojewoda łódzki i komisarz oszczędnościowy). O „ideologii“ rozwojowej mówił poseł ks. Wyrębowski, specyalny referent do spraw rytualnego rzezania.

* * *

na w prasie endeckiej „konferencya żydoznawcz“, na której popisywali się swem nieuctwem i ignorancyą znowu: ks. Lutosławski i ks. Wyrębowski.

O tem, jak się zna ks. Lutosławski na Talmudzie, tym stałym „koniku“ antysemitów rozwojowych, świadczyć może choćby definicya, jaką niedawno ks. Lutosławski określił Talmud. Ma to być — zdaniem „specyalisty“ — biblia, dokoło której wydrukowano wszystkie komentarze...

Też znawca!

Protesty przeciw reformie rolnej

Sin. Warszawa. (Telefonem) Wczoraj zjawiła się delegacya związku miast u premiera Witosa i wicepremiera Korfantego celem zaprotestowania przeciw uchwalonej na komisyi rolnej ustawie parcelacyjnej przedstawiającej dla rozwoju miast poważne niebezpieczeństwo.

Przeciw parcelacyi dóbr kościelnych zaprotestował wczoraj metropolita prawosławny Dyonizy w liście, wystosowanym do marszałków Sejmu i Senatu.

O swobodny rozwój miast.

Sin Warszawa. (Telefonem). Uchwalona na onegdajszem posiedzeniu komisyi rolnej ustawa o parcelacyi (reforma rolna) wywołała wielkie niezadowolenie w sferach ludności miejskiej.

Wczoraj zjawiła się w Sejmie delegacya złożona z prezesa rady miejskiej Balińskiego, wiceprezesa magistratu Jankowskiego, radnego Hołbiki i prezdstawiciela związku miast Zawadzkiego. Delegacya zostaał przyjęta przez marszałków Sejmu i Senatu, prezesa Głąbińskiegoi prezesów innych klubów. Delegacya złożyła protest w sprawie wczorajszej uchwały sejmowej komisyi rolnej, która to uchwała uszczupla prawa miast, bo rozciąga reformę rolną na grunta bezpośrednio przylegające do gruntów miejskich i na majątki w granicah miast. Uniemożliwi to zakładanie szpitali, przytułków i tp. za miastem oraz nie dopuści do rozbudowy i rozwoju miast.

Ustawa o stemplach i opłatach.

Sin Warszawa. (Telefonem). Sejmowa komisya skarbowa uchwaliła w II. i III. czytaniu projekt ustawy o stemplach i opłatach, który rozszerza uprawnienia udzielone rządowi uchwałą z dnia 7 kwietnia na następne ½ roku i upoważnia ministra skarbu do zastosowania stawek należytości i opłat, obowiązujących także na obszarze Górnego Śląska. Uchwalono w II. i III. czytaniu referowany przez pos. Lypacewicza projekt ustawy, przedłożonej przez pos. Malinowskiego (Wyzwolenie), by znieść art. 89 ustawy o podatku majątkowym.

ECHA POLITYCZNE.

Stulecie doktryny Monroego

Dnia 2 grudnia minęło sto lat od chwili, gdy prezydent Stanów Zjednoczonych, Monroe, postawił w orędziu swem do kongresu doktrynę: „Ameryka dla Amerykan“.

Doktryna ta powstała, jako ostrzeżenie dla Hiszpanii, państwa bowiem południowo- amerykańskie, które zrzuciły właśnie ciążące nad niemi jarzmo rządu hiszpańskiego i wywalczyły sobie niepodległość, obawiały się, aby Hiszpania nie usiłowała przywrócić znów rządy swe w Ameryce południowej. Ostrzeżenie było również skierowane do Rosyi, która rzucała pożądliwem okiem na Kalifornię, należącą wówczas jeszcze do Meksyku.

Doktryna Monroego nie sprawiła swego czasu wrażenia w Europie, zajętej innemi sprawami mającej, z wyjątkiem Hiszpanii, mało styczności z Ameryką. Nawet sam Monroe nie nadawał jej znaczenia ogólniejszego. Znaczenia tego nabrała dopiero w wykładzie znakomitego polityka amerykańskiego, ówczesnego sekretarza stanu (ministra spraw zagranicznych) Johna Xuiney Adamsa, który uczynił z niej wytyczną w amerykańskiej polityce zagranicznej.

W nowszych czasach doktryna ta znalazła dwukrotnie zastosowanie. Raz przez prezydenta Clevelande, a drugi raz przez prezydenta Roosevelta, który w 1902 roku zagroził wysłaniem na wody Venezueli floty amerykańskiej, wobec zamiaru cesarza Wilhelma II nabycia od Venezueli części jej terytoryum dla utworzenia tam kolonii niemieckiej. Groźba Roosevelta poskutkowała i Wilhelm II musiał wyrzec się swego zamiaru.

Przemawiając na obchodzie stulecia tej doktryny, urządzonym przez amerykańską akademię nauk politycznych i społecznych w Filadelfii, obecny sekretarz stanu Hughes, zaznaczył, że i teraz doktryna Monroego nie straciła swego znaczenia i że Ameryka w dalszym ciągu prowadzić będzie swą politykę izolacyi.

Eilwese. PAT. Dnia 10 grudnia. Wadług doniesienia z Paryża komisya międzysojusznicza w Nadrenii zniosła wydane w czasie biernego oporu stosowanego przez Niemcy sankcye dotyczące ograniczenia ruchu tramwajowego oraz ciężarowego i dozór nad przejazdami kołowymi.

Dzisiejsze posiedzenie Sejmu.

Sin. Warszawa. (Telefonem). Na porządku dziennym dzisiejszego posiedzenia sejmu znajdują się m. in. następujące sprawy: Sprawozdanie komisyi wojskowej o projekcie ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, sprawozdanie komisyi rolnej o ustawie parcelacyjnej i sprawozdanie komisyi konstytucyjnej o projekcie ustawy o zgromadzeniach. Ponadto uzasadniona zostanie nagłość 4 wniosków lewicy, m. in. wniosek nagły posła Thugutta w sprawie wydzierżawienia monopolu tytoniowego.

Budżet i projekty finansowe.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Marszałek Rataj ma zaproponować komisyi budżetowej utworzenie specyalnych podkomisyi, aby przyspieszyć pracę nad budżetem.

Dowiaduję się, że rząd wniósł do laski marszałkowskiej kilka projektów ustaw, prosząc za pośrednictwem marszałka o szybkie załatwienie ich. Między projektami znajduje się projekt banku emisyjnego, ustawy monetarnej i bonów podatkowych.

Lewica polska a konwent seniorów.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Poseł Thugutt zjawił się wczoraj u marszałka Sejmu, p. Rataja i oświadczył mu w imieniu stronni tw lewicy polskiej, iż wobec tego, że lewica polska stale jest majoryzowana ostatnio przez prawicę, polskie kluby lewicowe nie wezmą udziału w dzisiejszych naradach konwentu seniorów.

Ekspose p. Grabskiego.

Sin. Warszawa. Na dzisiejszem posiedzeniu komisyi oświatowej wygłosi minister oświaty p. Stanisław Grabski ekspose, w którem przedstawi swój prooram.

Czyż zaczęło nareszcie świtać?

Kraków, 11 grudnia.

Wstępne pertraktacye lewicy z mniejszościami, które dotąd nie wyszły poza ramy „rozmowy", odbiły się w prasie polskiej echem wprawdzie nie na zbyt silnem, ale nie mniej — symptomatycznem. Jaśniej niż dotychczas, bo bez ukrytych zastrzeżeń omawia sprawę tę krakowski „Naprzód". Sumienie się ruszyło.

> Lewica pod grozą niebezpieczeństwa, które ze strony prawicy zaczyna coraz poważniej zagrażać samej demokracyi w Polsce, zrozumiała wreszcie, że w sejmowych reprezentacyach mniejszości narodowych posiada naturalne rezerwy sił, które muszą być spożytkowane i uruchomione, jeżeli się naprawdę myśli o skutecznej obronie przed coraz zuchwalszymi zakusami rozszalałej i obłąkanej reakcyi.

A dalej:

> Lewica broni demokracyi i konstytucyi, na demokratycznych zasadach opartej, którą raz wreszcie pragnie wprowadzić w życie. Demokracya zaś i konstytucya, urzeczywistniona i przestrzegana, to naturalne ostoje dla wszelkiej mniejszości narodowej. Oto płaszczyzna współdziałania lewicy i mniejszości, zarysowana jasno i wyraźnie, uprzątnięta ze wszystkiego, cokolwiek taktyka prawicy, walczącej o utrzymanie się przy władzy, potrafiłaby na nią rzucić. Przez odbycie pierwszej konferencyi porozumiewawczej, lewica i mniejszości narodowe stanęły na tej płaszczyźnie.

Zobaczymy, jak to będzie wyglądało w praktyce. Na łamach Kuryera lwowskiego, p. Adam Uziembło bije się w piersi:

> Dotąd grzeszyliśmy całkowitem zaniedbaniem obywateli Polski nie-Polaków. Panował nieomal we wszystkich kołach społeczności naszej szkodliwy i karygodny przesąd, że jakkolwiek konstytucya wszystkim jednakie prawo obywatelskie nadaje, Polacy stanowią w państwie żywioł uprzywilejowany, jeżeli nie urzędownie, to zwyczajowo i są jedynie uprawnieni do rządzenia. Mniejszościom wolno najwyżej popierać ten czy inny wniosek, ten lub inny kierunek, ten czy inny rząd. W praktyce dało to owoce trujące.

Razem z nami woła autor, że konstytucya musi wejść w życie, jeśli ma spełnić swe zadanie:

> Zapominamy niestety często, że konstytucya bez ustaw, na które co krok się powołuje, bez rozporządzeń wykonawczych jest czemś bardzo mało realnem, jest zapowiedzią zaledwie. I rzecz naturalna, że „mniejszościom", które w pewnych częściach kraju nawet większość stanowią, zależy i zależeć musi na tem, by te ustawy, które określą warunki ich bytu, nie były darem z łaski danym na odczepne, lecz by ułożone zostały z udziałem ich legalnych reprezentantów.

„Z udziałem ich legalnych reprezentantów" czyli w języku parlamentarnym oznacza to: uprzątnięcie fetysza rdzennie polskiej większości, jako bezwzględnego warunku rządów. Ileż to razy wskazywaliśmy na to, że fetysz ten jest szkodnikiem Polski, bo oddala mniejszości zamiast je zespolić z państwem.

Kuryer lwowski tak konkluduje:

> Porozumiewanie się klubów parlamentarnych lewicy i mniejszości jest ważnym krokiem na tej drodze. Gdy nacyonalizm się sroży, gdy tolerancya, słynna tolerancya polska, którą chlubią się dzieje Rzeczypospolitej, zdaje się przepadać, lewica dała dowód, że szerokie warstwy narodu polskiego na innych podstawach pragną budować państwo. Zgromadzenie klubów lewicy i „mniejszości" jest aktem politycznym ogromnej doniosłości, który stwarza podstawy do rzeczywistej równości obywatelskiej u nas.

Na łamach Kuryera Porannego poseł Thugutt w rozmowie z redaktorem tego pisma tak piętnuje prawicę:

> Jeżeli chodzi o prawicę, to całe jej zachowanie się w stosunku do mniejszości narodowych jest nieustanną negacyą i tylko negacyą.

Tak, tak! Negacya, negacya i nic więcej! Ona to uniemożliwia porozumienie. Toteż słusznie powiada p. Thugutt, że

> „byłby już najwyższy czas przystąpić do rozplątywania tych zawiłych węzłów gordyjskich z całą odwagą i całem poczuciem odpowiedzialności, jakiej te sprawy wymagają".

Od szeregu lat walczymy o to, by społeczeństwo polskie porzuciło bezzasadne przekonanie o naszej rzekomej antypaństwowości czy też choćby obojętności wobec państwa.

Dopiero dziś pod naporem sytuacyi parlamentarnej budzi się sumienie na razie wśród lewicy. Przekonanie o konieczności porozumienia musi jednak ogarnąć c a ł e społeczeństwo polskie. To jest zasadniczy postulat i cel naszej polityki.

Jeśli można głosy dzisiejsze uważać za świt, to pragnęlibyśmy, aby po nim rychło nastąpił—dzień, jasny dzień w całej Polsce.

Lecz czy jest to już świt?

Życie da odpowiedź na ten pytajnik. Oby — twierdząco.

„Robotnik" oficyalny organ naczelny P. P. S. milczy.

Ignotus.

Tragiczna śmierć Filipa Daudeta

Tragiczny zgon 15-letniego syna Leona Daudeta, redaktora „Action Francaise", przywódcy rojalistów zajmuje żywo opinię publiczną w Paryżu. Wskutek senzacyjnych rewelacyi, sprawa została skierowana na drogę śledztwa sądowego.

25 listopada ukazała się w gazetach wiadomość o samobójstwie młodego chłopca w samochodzie. Przypuszczano, że pozbawił się życia wystrzałem w głowę. Żadnych dowodów przy nim nie znaleziono, ale wkrótce stało się wiadome, że nieszczęśliwy młodzian był synem Leona Daudeta.

Ankieta wykazała, że Filip Daudet kilkakrotnie opuszczał dom rodziców i nieobecność jego trwała zwykle kilka dni.

Wyczytawszy notatkę w pismach pani Daudet zaniepokoiła się i posłała do szpitala Leriboisiere, gdzie chłopiec zmarł.

Dowiedziawszy się smutnej prawdy, Leon Daudet poszedł do szpitala, zażądał wydania ciała i następnie odbył się pogrzeb.

W parę dni później anarchistyczna gazeta „Le Libertaire" wystąpiła z dziwną historyą. Donoszono, że Filip Daudet zgłosił się do redakcyi gazety 22. listopada i nie wymieniając swego nazwiska, oświadczył, że pragnie służyć anarchistom i że jest gotów podjąć się każdego aktu propagandy, jaki może być pożyteczny dla sprawy.

Wychodząc z redakcyi, zostawił list, obecnie ogłoszony drukiem, w którym prosi matkę, żeby mu przebaczyła wielką boleść, jaką jej sprawi.

„Ale — pisze Filip — już oddawna byłem anarchistą, choć nie śmiałem się przyznać. Teraz sprawa mię wzywa i muszę spełnić swój obowiązek".

Wraz z tym listem zostało ogłoszonych kilka poematów prozą, przypisywanych młodemu Daudetowi.

Przed paru dniami ogłosiła „Action Francaise", że Filip Daudet cierpiał przez jakiś czas na zaburzenia nerwowe i leczył się.

Takie aberacye trwały 12—24 godzin. Zdarzało się również, że kilka razy opuszczał dom, ale zawsze wracał dobrowolnie.

„Co się stało z tym chłopcem w czasie jego ostatniej nieobecności?" pyta „Action Francaise". „Oddano nam martwe ciało. Chcemy wiedzieć całą prawdę".

Dziennik Daudeta zaprzecza energicznie temu, żeby Filip był anarchistą i twierdzi przeciwnie, że był zapalonym „Camelot du Roi". Był tak gorliwym, że często trzeba było hamować jego zapał.

Zaprzecza również, żeby poematy były napisane przez niego. Co do listu do matki, będzie on poddany ekspertyzie, gdyż nie można stwierdzić ściśle charakteru pisma.

Leon Daudet czyni anarchistów odpowiedzialnymi za śmierć syna.

Gdy samochód z młodzieńcem znajdował się na bulwarze Magen'a, szofer usłyszał strzał. Z początku myślał, że to guma pękła, wysiadł i obejrzał koła, ale były całe. Dopiero po chwili zobaczył swojego pasażera, leżącego na poduszkach z dwiema ranami w głowie.

W kołach sądowych odpowiedziano ojcu, że samobójstwo zostało stwierdzone i że sąd tylko w takim wypadku mógłby wszcząć dochodzenie, gdyby ze strony ojca otrzymał formalną skargę przeciw osobie nieznanej bądź o uwiedzenie syna, bądź domagającą się wyświetlenia faktów, które zaszły z chłopcem od chwili opuszczenia domu rodzicielskiego aż do momentu popełnienia samobójstwa.

JÓZEF LASOŃ.

Rękopis starego świata

...Za czasów króla Nabonidosa żył w Babilonie Żyd bardzo uczony Lewi, którego król, polubiwszy, dopuścił do łask. Pochodził on z bogatej rodziny żydowskiej, którą Nabuchodonozor II po zdobyciu Jerozolimy uprowadził z miasta, wziąwszy w niewolę do Babilonu. Biegły on w piśmie, znał ruchy ciał niebieskich, rozwiązywał najtrudniejsze zagadnienia matematyczne stawiane mu przez zazdrosnych kapłanów chaldejskich, którzy mu łaski królewskiej zazdrościli i usiłowali go zgubić. Zawiść ich spotężniała z chwilą, gdy Nabonidos ujęty mądrością Lewiego powierzył mu napisanie historyi państwa.

W pałacu Nabonidosa rył na cegiełkach stary Lewi historyę czynów królewskich. Zatopiony w pracy, która go całkowicie pochłonęła mimo łask królewskich nie żądny niczego. Jedynie w piątki od zachodu do zachodu sobotniego przerywał pracę, oddając się modlitwie. Nienawidzili go kapłani chaldejscy, przeklinali współwyznawcy, uważając za odstępcę, mimo, że jedyne łaski, jakiemi król na jego prośby go obdarzał były dobrodziejstwa dla współwyznawców. On to wyjednał u króla, że niektórzy Żydzi wyzwoleni zostawali z niewoli i powracali do ziemi ojców, do Jerozolimy; on to sprawił, że pozwolono otworzyć synagogi i w wierze ojców żyć wiernie, on to wreszcie wyjednał, że ucisk straszliwy złagodniał i dopuszczać zaczęto Żydów do najwyższych stanowisk w państwie. Kapłani chcieliby go widzieć zgnębionego, wyzutego z łask królewskich, ażeby jego miejsce zająć, współwyznawcy chcieliby go widzieć między sobą obdartego z łask królewskich, by dla nich żył, tworzył dla narodu własnego, a jeżeliby dawał cokolwiek królowi, to chyba w tym celu, by tenże stokrotną nagrodą im się odwdzięczał. Wedle ich mniemań był ich wyłączną własnością, za którą można wiele dostojeństw życiwych wywalczyć, a przytem sławę własnego narodu podnieść.

Najnieszczęśliwszy jest człowiek znienawidzony przez wszystkich. Uczony, artysta tego nie odczuwa i przeto szczęśliw jest; żyje on dla sztuki, która nie zna fałszu, nienawiści; ma przed sobą Dobro, którym chciałby obdarzyć cały świat. Stąd Lewi był bardzo szczęśliwy. Knuli przeto zdradę jedni i drudzy. Kapłani mówili tłumom:

— Patrzcie się! Oto Żyd w łaski królewskie się wkradł, aby przez nią zdradę knuć dla naszego narodu. Pisze on historyę, jakgdyby nie było nas kapłanów. Wiecie, czem będzie ta fałszowana historya dla naszych pokoleń? Będzie ona hańbą naszą, fałszem dla pokoleń. Czemu, on Żyd, nie pisze historyi własnego narodu? Czemu, wszedłszy między nas i łaski królewskie szaty przodków i wiarę nie złoży u podnóża bóstw naszych Any, Ea, Mulila i małżonek ich? Zaprawdę zbliża się koniec naszego narodu, jeśli ta hańba dalej będzie trwać! Chodźmy do króla i przedłóżmy prośby.

Kapłani przywiedli tłum do pałacu Nabonidosa, krzycząc:

—Wyrzuć Żyda Lewiego z łask, lub niech się pokłoni Anie, Eaowi i Mulilowi!

Gdy z rozkazu królewskiego gońce stanęli przed Lewim i powtórzyli wezwanie królewskie tenże rzekł:

— Właśnie kończę ostatnią cegiełkę czynów królewskich! Pozwólcie mi wygładzić cegłę, ażebym mógł dać ją płomieniowi do wypalenia! Będzie to część najwspanialsza jaką dotychczas wyryłem!..

Gońcy pomni królewskich rozkazów chwycili starca pod ręce i przyprowadzili na forum.

— Lewi! — przemówił król łagodnie. — Lud żąda, byś pokłonił się naszym bóstwom, szaty i wiarę twoich ojców zdjął. Uczyń to, a obdarzę cię niebywałą łaską, a zaspokojony zostanie lud i kapłani!

Kapłani zadrżeli. Jeśli Lewi się zgodzi, oni są straceni. Oto ten Żyd zabierze najpierwsze ich miejsce i uchwyci najsilniejsze wpływy. Trzeba by on się nie zgodził. Rozpuścili więc swoich zaufańców między Żydów, którzy to zaufańce poczęli im szeptać:

— Słuchajcie! Biegnijcie i patrzajcie! Nadstawcie uszy i słuchajcie! Lewi zdradza was i pokłoni się naszym bóstwom! Nie dopuście do tego, by Żyd miał służyć naszym bogom. Jak Babilon Babilonem nie było takiego wypadku! Kto zdradza wiarę ojców nie godzien życia. Biegnijcie ukamienować go! Niech wystąpią starsi i wasi kapłani i jego krewni i niech się go powstrzyma, póki czas! Zaliste hańba i klęska spadnie na wasze głowy. Tylko żywa krew może to okupić!

Jęk trwogi przeleciał po Babilonie. Zbiegli się wyzwoleni Żydzi i niewolnicy i wszyscy współwyznawcy. Matki przyniosły dzieci i kazały im płakać. Kobiety rwały włosy, mężowie targali szaty na piersiach. Wzburzeni Babilończycy skupili się koło kapłanów głośno szemrając i wygrażając się Lewiemu i Żydom.

Dokończenie nastąpi.

Rocznica wyboru śp. Narutowicza.

Prof B. de Courtenay o swej kandydaturze.

W związku z rocznicą wyboru śp. Narutowicza, na prezydenta Rzeczypospolitej, przypadającą na 9 grudnia, prof. Baudoin de Courtenay, ówczesny kandydat mniejszości narodowych, umieścił ciekawy artykuł o swej „demonstracyjnej kandydaturze“ na łamach łódzkiego „Głosu Polskiego“.

Pisze tam prof. Courtenay m. in.:

„Dzięki jakiemuś nieporozumieniu i przypadkowi i mnie także wypadło figurować w liczbie kandydatów. Stało się to absolutnie bez mojej wiedzy i woli.

Kiedy w gazetach porannych wyczytałem swoje nazwisko, jako nazwisko kandydata, upatrzonego przez „mniejszości narodowe“, pomyślałem, że to są kpiny, albo też tak sobie pomysł któregoś z posłów. Nie przypuszczałem, że sprawa ta będzie traktowana poważnie. Kiedy zaś w południe; będąc przypadkowo w administracyi jednej z gazet; wyczytałem zakomunikowany przez telefon rezultat pierwszego wyboru i znalazłem swoje nazwisko na trzeciem miejscu, między Wojciechowskim i Narutowiczem, to chociaż pogłaskało to moją próżność, doznałem jednak niemiłego uczucia przy myśli, że pozwolono sobie nadużyć mego nazwiska. Gdyby mię bowiem zapytano o zgodę, stanowczobym odmówił, nie chcąc grać roli figuranta.

O ile mogłem wyrozumieć, inicyatywa mojej kandydatury wyszła wcale nie od Żydów, ale tylko od Białorusinów i Ukraińców, w każdym razie od „wrogów Polski“, do których przyłączyli się Żydzi i Niemcy, również „wrogowie Polski“. A to wystarcza...

Zresztą, gdyby nawet, wbrew wszelkiemu prawdopodobieństwu wybrano mię ostatecznie, nie byłoby żadnego niebezpieczeństwa, ażebym wybór ten przyjął.

Przedewszystkiem nie przyjąłbym go ze względu na to, że mnie nie pytano o zgodę.

Powtóre nie przyjąłbym ze względów zasadniczych. Nie mogę się podejmować zadań do których nie dorosłem.

Następnie wiek mój mówi przeciwko podejmowaniu się pracy, obliczonej na kilka lat.

Nareszcie, nie należąc do żadnego wyznania, nie mógłbym składać przysięgi wyraźnie wyznaniowej. Sumienie nie pozwala mi być obłudnikiem i korzystać z praw, które mi się nie należą.

Oczywiście, gdybym pomimo to, zgodził się, miałbym po kilku dniach wspaniały pogrzeb; boć „bohater narodowy“ z nierównie większem prawem mógłby skierować kulę w moje plecy, aniżeli w plecy Bogu ducha winnego Narutowicza. Tego morderstwa nikt nie mógł przewidzieć i obawa przed niem nie mogła być w moich oczach czynnikiem przeciwdziałającym.

Dziwna jednak rzecz, że dokonany tymi samymi głosami w kilka dni potem wybór Wojciechowskiego nie wywołał wściekłości w kołach „większości narodowej“, nie wywołał wrogich manifestacyi przeciw nowemu prezydentowi, nie wywołał żadnych zamachów...“

Nowa Rada przyboczna Rządu w Palestynie

Jerozolima. (Kor. wł.) Sir Herbert Samuel ogłosił drogą proklamacyi ustanowienie nowej Rady przybocznej rządu. (Adwisory Council) Jako przedstawiciele rządu wejdą do nowej Rady: generalny sekretarz rządu palestyńskiego, główny prokurator, skarbnik rządowy, generalny inspektor policyi, gubernator Jerozolimy oraz 5 szefów rozmaitych departamentów. Ponadto powołani być mają przedstawiciele Żydów i Arabów; Nazwisk jednak, ani liczby przedstawicieli ludności palestyńskiej dotąd nie ustalono.

Ten krok Wysokiego Komisarza stoi w związku z telegraficzną instrukcyą ministra dla spraw kolonii, ks. Devonshire do H. Samuela z 9 zm.; na mocy której pozostawiono wielkorządcy palestyńskiemu z powodu trzykrotnej odmowy ze strony Arabów, wolną rękę w utworzeniu Advisory Council.

Pokłady węgla w Palestynie.

Jerozolima. (ZAT) Rząd palestyński powiadominy został ze strony prywatnej, że w kraju wpadnięto na pokłady węgla. Badania fachowców wykazały, że węgiel odznacza się dobrą jakością. Odkrywca „czarnego dyamentu“ w Palestynie, podjął już rokowania z finansistami w sprawie finasowania prac kopalnianych.

Jak z tego widać, teorya, jakoby Palestyna mało tylko miała widoków na kopaliny ziemne (zwłaszcza w południowo-wschodniej części kraju) zostaje praktyką rozwiana.

Żydowsko-litewska akcya na rzecz zakupu gruntów w Palestynie.

Kowno. (ZAT) W czasie dni chanukowych przeprowadzono na Litwie, od dłuższego czasu przygotowaną akcyę na rzecz zakupów ziemskich w Palestynie. Litewski ŻFN zobowiązał się nabyć dla Żydostwa litewskiego przynajmniej 5,000 dunamów w Palestynie.

Redukcye w ministeryum żydowskiem na Litwie.

Kowno. (ŻAT) Minister dla spraw żydowskich, dr. Rosenbaum oświadczył, że w związku ze znacznem zmniejszeniem budżetu ministeryum żydowskiego na Litwie kowieńskiej, na posadach swych zostaną tylko sekretarz i dwaj jego pomocnicy. Redukcya ta przyczyni się oczywista do znacznego ograniczenia zakresu działania ministeryum żydowskiego na Litwie.

Żydowsko-amerykański kongres wysyła delegacyę do Europy.

Berlin. (ŻAT) Korespondent tutejszego biura ŻAT dowiaduje się, że sędzia A. J, Lewy z Nowego Jorku znajduje się w drodze do Europy z polecenia żydowsko-amerykańskiego kongresu, który wysłał sędziego Lewy'ego dla studyów nad sytuacyą żydostwa europejskiego. Sędzia Levi zatrzyma się przez czas jakiś w Niemczech celem zapoznania się na miejscu z problemem wysiedlania Żydów w Bawaryi i z akcyą antysemicką w innych częściach Niemiec.

Z PALESTYNY.

— **ZWIĄZEK CHŁOPÓW ŻYDOWSKICH W PALESTYNIE** wniósł do Wysokiego Komisarza Samuela memoryał, w którym przedstawiona jest sytuacya żydowskich chłopów w Palestynie, zwłaszcza w związku z systemem podatkowym dziesięcin, i poruszone są postulaty rolników w sprawie ceł, pożyczek, walki z chorobami w kraju i td.

— **TOWARZYSTWO DLA POPARCIA PRODUKCYI KRAJOWEJ W PALESTYNIE** uchwaliło urządzenie wystawy wszelkich towarów palestyńskich. Wystawa odbyć się ma w czasie między świętem Purim a Pesach w Tel—Awiw.

— **OGÓLNY ZJAZD ŻYDOWSKICH PRZEWODNIKÓW PO KRAJU** odbył się niedawno w Jerozolimie. Związek postanowił przyłączyć się do „American Ekspress“, które da zajęcie przewodnikom żydowskim z okazji wzmożonego ruchu turystycznego w najbliższym czasie w Palestynie.

Prof. Dr. Mojżesz Schorr.

Jak już donieśliśmy, prof. Uniw. lwowskiego Dr. Mojżesz Schorr, jeden z najwybitniejszych uczonych żydowskich w Polsce, objął w ubiegły piątek, uroczyście witany, stanowisko rabina m. Warszawy.

Żydowska prasa stołeczna wita go z radością i gorącem uznaniem na tem wybitnem i odpowiedzialnem stanowisku.

* * *

Urodził się dnia 10 maja 1874 w Przemyślu. Po ukończeniu gimnazyum, studyów teologicznych i filozoficznych na Uniwersytecie wiedeńskim, uzyskał w r. 1898 na Uniwersytecie lwowskim stopień Dra filozofii z historyi powszechnej a w r. 1900 dyplom rabinacki we Wiedniu. W r. 1902 wyjechał jako stypendysta Ministeryum austryackiego na studya oryentalistyczne do Berlina, gdzie przez 2 lata oddawał się studyom filologii semickiej, a szczególnie assyryologii i historyi starożytnego Wschodu. Swe studya we filologii arabskiej uzupełnił we Wiedniu. W marcu 1910 r. uzyskał docenturę a w kwietniu 1916 tytuł nadzw. profesora na fakultecie filozoficznym Uniwersytetu lwowskiego z zakresu języków semickich i historyi starosemickiego Wschodu. W r. 1912 brał udział w międzynarodowym Kongresie oryentalistów w Atenach, a w r. 1918 zamianowany został członkiem Komisyi Oryentalistycznej przy Akademii Krakowskiej, a w r. 1920 członkiem przybranym Polskiego Towarzystwa Naukowego we Lwowie, wreszcie jest jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Oryentalistycznego we Lwowie, założonem w r. 1923, które go też powołało do swego udziału.

Prof. Dr. Schorr rozpoczął swą pracę naukową jako słuchacz Uniwersytetu wiedeńskiego w r. 1897 rozprawą pod tytułem „Zur Geschichte des Don Josefs Nasi“ (Monatschrift f. d. Wiss. d. Jdt.). Dysseriacya doktorska pod tytułem: „Organizacya Żydów w Polsce“ ukazała się w kwartalniku historycznem w r. 1899 a przetłumaczoną została w następnym roku na język rosyjski w miesięczniku naukowym „Woschod“. W r. 1903 uzyskał nagrodę Wawelberga na Uniwersytecie lwowskim za pracę: „Żydzi w Przemyślu do roku 1772“ (1903). Z zakresu historyi Żydów w Polsce ogłosił jeszcze następujące prace ważniejsze: 1) Sumaryusz przywilejów generalnych Żydów w Polsce; 2) Język hebrajski w Polsce; 3) Stanowisko prawne i ustrój wewnętrzny Żydów w Polsce; 4) Kwestya żydowska w dobie Sejmu Wielkiego, toż samo po hebrajsku. Z dziedziny oryentalistyki napisał prof. Schorr: 1) Państwo i społeczeństwo babilońskie w okresie dynastyi Hamurabiego; 2) Starobabilońskie dokumenty prawne; 3) Kodeks Hamurabiego a ówczesna praktyka prawna; 4) Ważniejsze kwestye z historyi semickiego Wschodu; 5) Dokumenty starobabilońskiego prawa cywilnego i procesowego; 6) Babilońska Sejzachteja z początku okresu Kasytów; 7) Prawo biblijne; 8) Pomnik prawa staro-assyryjskiego z XIV. wieku przed Chr.

Oprócz tego wygłosił Prof. Dr. Schorr cały szereg rozpraw samodzielnych z dziedziny filozofii semickiej i kultury babilońskiej, jakoteż recenzye krytyczne w różnych fachowych czasopismach polskich, niemieckich i francuskich.

Obok pracy swojej naukowej Prof. Dr. Schorr brał czynny udział w różnych instytucyach społecznych i kulturalnych.

W latach 1917—18 był przewodniczącym Żyd. Komitetu Ratunkowego we Lwowie. W życiu politycznem prof. Schorr nigdy nie brał czynnego udziału, mimo swych ustalonych narodowych przekonań. Zasadnicze swe stanowisko w kwestyi polsko-żydowskiej wyłuszczył na Ankiecie urządzonej we Lwowie w lutym r. 1919. Z ramienia ówczesnej tzw. Komisyi Rządzącej, w której uczestniczył w charakterze eksperta naukowego.*)

*) Protokoły tej Ankiety wyszły w osobnej książce p. t. W kwestyi polsko-żydowskiej. Ankieta. Lwów 1920.

NADESŁANE.

MIGAWKI.

Dziwolągi konsekwencyi.

Właściwie zamierzamy mówić o niekonsekwencyi, która jest stale i konsekwentnie niekonsekwentną. Zwłaszcza u nas, w Polsce, spotykamy się na każdym prawie kroku z tymi dziwolągami niekonsekwentnej konsekwencyi, czy konsekwentnej niekonsekwencyi. Wystarczy sięgnąć po pierwszy lepszy przykład z brzegu. Oto niedawno PPS. w Warszawie ogłosiła odezwę, piętnującą związek Chjeny z żydowskim kapitałem na terenie akcyi o zniesienie ustawy o ochronie lokatorów. Czyż doprawdy dziwić się możemy, że kamienicznik czy żydowski, czy polski nienawidzi z całej duszy — ochrony lokatorów? Wszak nawet we śnie marzą o rumacyi lokatorów bez względu na ich przynależność narodową czy partyjną.

Albo „Naprzód" już teraz się cieszy z olbrzymiego zwycięstwa „Labour Party" w Anglii, ale przemilcza skrzętnie wiadomość, że „Partya Robotnicza" w Anglii we wszystkich swoich manifestach i odezwach wyborczych stale szczyciła się tem, że dopomogła do zwycięstwa traktatu o mniejszościach narodowych. Także i liberali angielscy jako tytuł do zasługi akcentowali swój czynny współudział przy odbudowie Palestyny.

Najparadniejszym jednak okazem tej oszalałej konsekwencyi jest p. Nowaczyński z „Myśli Narodowej". Słodki ten pamflecista robi nam gorzkie wyrzuty, żeśmy należycie napiętnowali mistyfikacyę p. Gałuszki odnośnie do wiersza Tuwima. Ale czy p. Nowaczyński doprawdy wierzy w nagłą przemianę duchową p. Gałuszki? A może p. Gałuszka należy do tej najliczniejszej u nas partyi K. W. W. („Kędy wiatr wieje")? Zresztą p. Gałuszka mógł się wiele nauczyć w szkole p. Nowaczyńskiego. Przypomnijmy bowiem sobie, że w „Górach z piasku", które są prawdziwemi górami z piasku, chłudy, ignorancyi i plotkarstwa zamieścił formalnie dytyramb na cześć pp. Tuwima i Słonimskiego, wystawiając im łaskawie patent na polskość. „Nowy Dziennik" zaś kilkakrotnie już oświadczył gotowość wydania wszystkich mechesów na łup łobuzerskich wycieczek p. Nowaczyńskiego, prosząc go tylko, by nie szanował swoich mechesów!

Mistrzu Abramku Neuwert, gdy pienisz się i ciskasz na innych, nie zapomnij o sobie! **Moassi.**

KRONIKA.

Kraków, 11 grudnia.

Wycieczka z Polski do Palestyny

Nowopowstałe Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu w Palestynie przystąpiło do zorganizowania pierwszej żydowskiej wycieczki zbiorowej z Polski do Palestyny, tam i z powrotem. Termin wycieczki został ustalony na ostatni tydzień miesiąca marca 1924 r. Wycieczka będzie trwała 4—5 tygodni. Koszta całej wycieczki łącznie z kosztami pobytu w Palestynie obliczone są na L. 50 do L. 60. Dotychczas zgłosiło się już wielu poważnych fabrykantów i kupców z Warszawy i Lodzi. Liczba osób, mających wziąć udział w wycieczce, będzie ograniczona.

Bliższych szczegółów i informacyi udziela osobiście od godz. 6—7 p. p. Centralne Biuro Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu w Erez-Israel (Maryańska 10), lub pisemnie na adres: Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu w Palestynie, Warszawa, Maryańska 10.

—o—

— CO ROBI TOYNBEE-HALA? W Krakowie roi się obecnie od odczytów: Uniwersytet ludowy został otwarty, Kollegium wykładów naukowych czynne, a Toynbee-halla? Czy nie godziłoby się otworzyć ponownie tej instytucyi i zakroić ją na szerszą skalę dla mas żydowskich, które nie uczęszczają do Uniwersytetu ludowego lub Koll. wykładów naukowych.

A wreszcie, przecież tyle jest specyficznie żydowskich tematów i problemów, które w tych instytucyach nie są uwzględniane.

Może apel nasz odniesie skutek.

Wstyd, aby 40.000 ludności żydowskiej nie zdobyło się na samodzielną akcyę w tej sprawie.

— WIECZÓR CHANUKOWY w SALI STAREGO TEATRU. W onegdajszej recenzyi naszej z wieczoru chanukowego w Sali Starego Teatru, zecer przez przeoczenie opuścił zdanie, poświęcone znakomitej i gorąco przyjętej grze na skrzypcach prof. Adolfa Billiga.

Zamknięcie krakowskiej opery i operetki.

W dniu wczorajszym zwinięta została krakowska opera i operetka miejska, prowadzona przez Tow. Operowe. Przedstawienia operowe skończyły się jeszcze w ubiegłym tygodniu szkolnem przed stawieniem „Don Juana", zaś ostatnie przedstawienie operetkowe odbyło się w niedzielę wieczór. Utrzymanie opery okazało się niemożliwem, gdyż dochody nie pokrywały nawet poborów orkiestry i części solistów, mimo że większość solistów i chór występowały w ostatnich tygodniach zupełnie bezinteresownie. Głównym powodem zamknięcia operetki było żądanie wypłacania członkom orkiestry 45 proc. od dochodów brutto z każdego przedstawienia.

Jak słychać Tow. Operowe zrzeka się koncesyi prowadzenia Teatru przy ul. Rajskiej i odpowiednie oświadczenie złożyło na ręce prezydyum miasta. Część personalu operetki wyjeżdża do Warszawy, druga część pertraktuje z dyr. Peleńskim, który zamierza otworzyć w Krakowie nowy teatr operetkowy i wodewilowy.

Dalsze szczegóły śledztwa w sprawie krwawego wtorku.

Śledztwo policyjne w sprawie tragicznych wypadków listopadowych jest już na ukończeniu. W ciągu najbliższych 14 dni wszystkie akta tej sprawy oddane będą sądowi. Policya ogółem odstawiła do sądu około 100 osób, podejrzanych o udział w rozruchach.

W sądzie przesłuchano dotąd łącznie z zajściami krakowskimi ponad 700 osób w charakterze świadków. Jest to wprost rekordowa ilość przesłuchań w tak krótkim czasie, to też sędziowie prowadzący śledztwo pracują po kilkanaście godzin dziennie.

Tajemnicze samobójstwo w hotelu Polskim.

Wczoraj w godzinach popołudniowych w jednym z pokoji hotelu Polskiego przy ul. Floryańskiej odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru niejaki Piotr Inglot. Na miejscu wypadku interweniowało pogotowie ratunkowe, którego lekarz dyżurny, jak twierdzi policya, zabrał dokumenty i rewolwer denata na stacyę ratunkową. Pogotowie ratunkowe odmówiło udzielenia prasie informacyi o wypadku, zaś policya, tragiczny fakt zaszedł w południe, nie miała jeszcze wieczorem, w kilka godzin po tragicznym fakcie potrzebnych informacyi dla prasy. Ciało denata przewieziono do zakładu medycyny sądowej. Na temat przyczyn samobójstwa krążą po mieście rozmaite wersye.

— POWRÓT PROKURATORÓW Z URLOPU. Wczoraj objęli urzędowanie w prokuraturze krakowskiej nadprokurator Czyszczan i prokurator Brason, urlopowani po zajściach z 6 listopada. Prok. Brason przejął agendy od tymczasowego zastępcy podprok. Sozańskiego, obejmując również kierownictwo spraw, związanych z rozruchami krakowskimi. Sprawy te spoczywają nadal w rękach podprokuratorów Schwarza i dr Hubla.

— NOWE WYGÓROWANE ŻĄDANIA CECHÓW. Wczoraj wnieśli do magistratu krakowskiego żądania nowej podwyżki cen piekarze, rzeźnicy i masarze. Piekarze żądają zatwierdzenia następującego cennika: 1 kg. chleba żytniego 155 tysięcy mp (obecnie 130 tys.), 6 dkg bułka gładka 19,450 mp. 3 dkg bułka wiedeńska 14 tysięcy (obecnie 10 tysięcy). Według żądań rzeźników 1 kg mięsa wołowego z dokładką kosztowałby 520 tys. mp dotąd 380 tys.) bez dokładki 624 tys. (dotąd 456 tys.), polędwicy 780 tys. (dotąd 300 tys.). Nowe podwyżki rozpatrywane będą na posiedzeniu miejskiej komisyi cennikowej.

— NIEPOPRAWNE „BONY". Z końcem bieżącego tygodnia odbędzie się posiedzenie miejskiej komisyi gazowo-elektrycznej, na którem rozpatrzone będą wnioski co do podwyżki ceny bonów elektrycznych i gazowych na najbliższy tydzień. Według propozycyi zarządów gazowni i elektrowni podwyżka wyniesie 40 do 50 procent.

— UJAWNIENIE ZAPASÓW ZBOŻA I MĄKI. Magistrat zarządza ujawnianie zapasów żyta, pszenicy, mąki żytniej, mąki pszennej i owsa w młynach, u hurtowników i wszystkich organizacyi hurtownego zakupu i sprzedaży z wyłączeniem jedynie Spółdzielni spożywczych i organizacyi aprowizacyjnych miejskich. Zgłoszenie obejmować ma zapasy wedle stanu z dnia 10 grudnia br., a termin trwania obowiązku zgłaszania wyznaczony jest nieodwołalnie do dnia 15 grudnia br. Zapasy nabyte w terminie zgłaszania tj. w czasie od 10—15 grudnia br. winny być rówież dodatkowo zgłoszone w nieprzekraczlnym terminie 48 godzin od dnia otrzymania względnie nabycia towaru, przyczem zgłoszenie zapasów nie pozbawia bynajmniej posiadacza prawa sprzedaży zgłoszonych artykułów lub innego rozporządzenia nimi.

Zgłoszenia zapasów uskuteczniane przez strony bądź osobiście, bądź pocztą listem poleconym przyjmuje **Komisaryat targowy magistratu,** (główny gmach magistratu oficyny parter) w terminie od dnia 10 do 15 grudnia br. o godz. od 9 rano do 1 w południe.

Winni niestosowania się do postanowień niniejszego rozporządzenia będą karani administracyjnie na podstawie ustawy o lichwie aresztem do 3 miesiecy i grzywny do dwustu milionów mp., jednocześnie będzie orzeczona konfiskata niezgłoszonych zapasów.

— EGZAMINY NA NAUCZYCIELI SZKÓŁ WYDZIAŁOWYCH. Wczoraj rozpoczęły się w Krakowie egzaminy dla nauczycieli szkół wydziałowych ze wszystkich trzech grup. Do egzaminu zasiadło z górą 30 kandydatów i kandydatek z całej Polski. Jest to ostatni egzamin, jaki odbywa się według dawnych przepisów. Egzaminowi przewodniczy dyr. Seminaryum męskiego Mikulski, a z ramienia Kuratoryum jest obecny wizytator Marcinkowski.

— KRADZIEŻ CZEKU NA 50 FUNTÓW SZTERLINGÓW. Ekspozytura śledcza donosi, że w pociągu odchodzącym z Krakowa do Lwowa w nocy z 9 na 10 bm skradziono urzędnikowi Polskiego handlu żelazem we Lwowie, czek na 50 funtów szterlingów, żyrowany przez Spółkę Akcyjną „Koks" w Katowicach.

—o—

— PODZIĘKOWANIE. Prezydyum ochronki sierót wojennych w Krakowie Mostowa 2, składa serdeczne podziękowania za złożone hojne datki: Firma „Optima" Mp. 8,000.000, po 2,000.000 Mp. złożyli: Ignacy Tischnitz, Henryk Tischnitz, Emanuel Ehrlich, Pepi Gaengerowa, Józef Zanger, Samuel Mayerhof, Firma Schwartz, S. Ubersfeld, M. K. Róża Zimmetbaum i Juerowic — po 1,000.000 Mp. złożyli: Adolf Frucht, Tasia i Lusia Telus-Mantel, M. Rakower, Daniel Neumark, Kempler, Lewkowicz, E. Zimmetbaum, H. Wiendling, Wasserman-Spanlang, B. Greschler, Bronisława Engelstein, E. Hammer.

Wobec groźby zamknięcia ochronki z powodu wzrastającej drożyzny, zwracamy się tą drogą do ofiarności społeczeństwa z prośbą o wydatne wsparcia. 1363.

—o—

— PRZYKRE BŁĘDY DRUKARSKIE zakradły się ostatnio do onegdajszej notatki o wiecu właścicieli realności w Krakowie. I tak zamiast „z wybitnych sfer", ma być z różnych sfer, zamiast „miano zapewnić", mimo zapewnień i td.

Z TEATRÓW KRAKOWSKICH.

— Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj wraca na afisz po kilkudniowej przerwie sukcesowy „Sen nocy letniej" wypełniający wszystkie dotychczasowe przedstawienia do ostatniego miejsca. W próbach pod kierunkiem p. Wysockiej przygotowywany na sobotę 15 bm. potężny dramat D. Mereżkowskiego pt. „Carewicz Aleksy"

Dyrekcya teatru im. Słowackiego prosi nas o zamieszczenie poniższego: Wskutek zbliżających się świąt i bardziej ożywionego ruchu towarzyskiego mnożą się w dyrekcyi zgłoszenia o pożyczenie garderoby teatralnej. Dyrekcya komunikuje tą drogą że stanowczo żadnego kostyumu ani też części inwentarza pożyczać nie może mając w tym względzie kategoryczny zakaz komisyi teatralnej rady miejskiej. Również tą drogą upraszcza dyrekcya PT. Publiczność o punktualne przybywanie na przedstawienia, gdyż po podniesieniu kurtyny wstęp na salę stanowczo będzie wzbroniony.

— Z BAGATELI. Sztuka Pirandella „Mężczyzna, zwierzę i cnota", której premiera odbędzie się dzisiaj w Bagateli — wywołała łatwo zrozumiałe zainteresowanie.

Przegląd gospodarczy.

Zjazd kupców żydowskich w Białymstoku.

W Białymstoku odbył się onegdaj zjazd kupców żydowskich, obesłany przez delegatów i przedstawicieli 36-ciu miast. W zjeździe wzięli nadto udział przedstawiciele władz komunalnych i administracyjnych, urzędów celnych, oraz bankowcy i fabrykanci. Zjazd zagaił senator Trusker, który nakreślił dzieje powstania Związku kupców żydowskich, poszczególne etapy rozwoju tych organizacyi itp. Senator Trusker podkreśla z jednej strony lojalność kupiectwa żydowskiego, z drugiej zaś domaga się sprawiedliwości w traktowaniu go przez miarodajne czynniki. Wkońcu podkreśla mowca, że celem zjazdu jest dać kupiectwu jasny obraz naj rozmaitszych podatków oraz rozpatrzyć sprawę lichwy itp. Zjazd powitał m. in. przedstawiciel Województwa, który składa życzenia sukcesów pod adresem zarządu i Zjazdu Prezydent m. Białegostoku podkreśla, że antagonizm jaki panował między kupiectwem żydowskiem a chrześcijańskiem poczyna zwolna zanikać. Przemawia również dyrektor Izby skarbowej, który podaje kilka ciekawych szczegółów w sprawie podatku majątkowego i obrotowego. Po referatach przedstawicieli kupiectwa uchwalili zebrani szereg rezolucyi, poczem zjazd zamknięto.

HANDEL.

O POLSKO-PALESTYŃSKI TRAKTAT HANDLOWY. W Kom. Spr. Zagr. Senatu przy omawianiu ratyfikacyi umów z Turcyą, sen. Ringel poruszył sprawę terytoryów, które definitywnie odpadły od Turcyi jak np. Palestyna i zawarty już traktat handlowy z Anglią. Ze względu na wzrastającą emigracyę Żydów z Polski do Palestyny oraz na to, że Palestyna jest krajem importowym, ważnem byłoby rozciągnięcie tego traktatu na Palestynę. Postanowiono, że sprawa ta będzie poruszona przy ratyfikowaniu traktatu polsko-angielskiego w Izbach.

Z RYNKÓW KRAJOWYCH.

CHEMIKALIA. Kraków. Charakterystycznym dla obecnych stosunków rynkowych jest fakt, iż choćby lekkie nawet ustabilizowanie marki wpływa dodatnio na ruch handlowy, podczas gdy dawniej bywało przeciwnie. W bieżącym tygodniu więc gdy dolar nie wykazywał silniejszych skoków, obroty były znacznie większe niż w ubiegłych tygodniach. Ze względu na zbliżające się święta był szczególnie żywy popyt na chemikalia spożywcze. Przy kursie dolara 4,000.000 sprzedawano: (ceny w tys. Mp.) Amonium carbonat 600, soda bicarb. 240, saletra 720, Kwasek winny 2850, oleje: nicejski 200, słonecznikowy węg. 1280, „Soya" belg. 1300, rzepak dest. kraj. 950. Z powodu sezonu był też silny popyt na glicerynę 2250, tran leczniczy 2400. Natomiast słabszy był popyt na chemikalia techn., a to ze względu na zastój w przemyśle. Jak zwykle z początkiem zimy wykazuje silną tendencyę terpentyna krajowa.

FINANSE.

BANKI AMERYKAŃSKIE W POLSKICH TOW. AKCYJNYCH. Grupa kapitalistów amerykańskich pod przewodnictwem „E. F. Hulton et Comp." i „Halligarten et Comp." w Nowym Jorku weszły w ścisły kontakt z wiedeńskim „Merkurbank", obejmując 500,000 sztuk nowych akcyi tego banku. Ponieważ „Merkurbank" stoi w żywym kontakcie z Polską, bowiem posiada znaczne papiery Tow. Akc. Zieleniewski oraz Zakłady Górnicze Siersza zaś eksponentem jego jest bank komercyalny w Krakowie, sprawa wejścia kapitału amerykańskiego do Wiednia nie jest dla nas rzeczą obojętną.

PODWYŻSZENIE STAWKI PRZEKAZÓW POCZTOWYCH P. K. O. Od dnia 15 grudnia br. PKO. podwyższa sumę przekazu czekowego płatną we wszystkich urzędach pocztowych do 25 milionów mk. za jeden przekaz. Przekaz płatny w urzędach pocztowych znajdujących się w miejscowościach posiadających filie PKKP. może opiewać na sumę do 50 milionów. Wszystkie oddziały PKKP. wypłacają przekazy czekowe PKO. na sumy ograniczenia ich wysokości.

ODDZIAŁ P. K. O. W KRAKOWIE. Oddział Pocztowej Kasy Oszczędności w Krakowie rozpocznie czynności od dnia 1 marca 1924 r. Zapisy na uczestników obrotu czekowego PKO. w Krakowie przyjmowane są obecnie w PKO. w Warszawie.

PRZEMYSŁ.

NOWE PROJEKTY USTAW PRZEMYSŁOWYCH. Na mocy uchwały Rady Ministrów z dnia 26 listopada br. minister pracy i opieki spol. wniósł w dniu 7 bm. do laski marszałkowskiej dwa nowe projekty ustaw, a mianowicie: w przedmiocie zmiany postanowień rosyjskiej ustawy o pracy w przemyśle, austryackiej ustawy przemysłowej i ordynacyi przemysłowej pruskiej, dotyczących okresu wypowiedzenia. Drugi projekt ustawy dotyczy obowiązkowe stosowania wskaźnika zmiany kosztu utrzymania przy regulowaniu płac zarobkowych.

PODATKI.

POWOLNY WPŁYW ZALICZEK NA PODATEK MAJĄTKOWY W KRAKOWIE. Izba Skarbowa komunikuje nam: Zaliczki na podatek majątkowy wpływają w Krakowie w tempie zbyt powolnem mimo, że pobór wpłat nie napotyka na trudności (dwie Kasy pomocnicze fungują przy ul. Krowoderskiej 5 i Kasa skarbowa w Podgórzu, nadto można się posługiwać czekami P. K. O. konto Nr. 9.000 i subkonto Nr. 196 dla Kas w Krakowie i Nr. 206 dla Kasy w Podgórzu).

Wobec tego, że ostateczny termin płatności tych zaliczek upływa 10 grudnia br. i że zwłoka w uiszczeniu pociągnie za sobą wysokie koszta egzekucyjne i kary za zwłokę 5% dziennie — powinni płatnicy we własnym interesie pospieszyć z bezzwłoczną zapłatą rzeczonych zaliczek, o ile to dotąd nie nastąpiło.

WYKUPNO ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH. Izba Skarbowa komunikuje nam: Wydawanie świadectw przemysłowych, połączone z uiszczeniem przedpłaty na państw. podatek przemysłowy (od obrotu) na rok podatkowy 1924 od przedsiębiorstw i zajęć temu podatkowi podlegających, rozpocznie się w Kasach skarbowych okręgu Krakowskiej Izby Skarbowej dnia 1 grudnia 1923 i trwać będzie włącznie do dnia 31 grudnia 1923.

Celem uniknięcia natłoku w ostatnich dniach zakreślonego terminu i mogącej stąd wyniknąć niepotrzebnej straty czasu oraz ujemnych konsekwencyi dla płatników z powodu niemożności pobrania od nich do 31. 12 br. przedpłaty, koniecznem jest, aby zainteresowani zgłaszali się do Kas skarbowych po wykupno świadectw w swym własnym interesie, jak najwcześniej.

Dla wydawania świadectw przemysłowych płatnikom, których przedsiębiorstwa znajdują się w okręgach Inspektoratów skarbowych I. i II. w Krakowie oraz w powiecie Kraków (okręg wiejski) otwartą została (w miejsce dotychczas czynnej Kasy skarbowej I. przy ul. Basztowej, gmach Województwa) specyalna Kasa przy ul. Krowoderskiej L. 5, I. piętro, która jest czynną codziennie z wyjątkiem świąt i niedziel od godz. 8 rano do 1 popołudniu.

Kasa ta wydaje także niewykupione dotąd świadectwa za rok podatkowy 1923 jak niemniej przyjmuje nieuskutecznione do nich dopłaty za wymieniony rok.

Dla płatników, których przedsiębiorstwa znajdują się w okręgu Inspektoratu skarbowego III. w Krakowie właściwą do wydawania świadectw przemysłowych, jest Kasa skarbowa w Podgórzu.

Niewykupienie w powyższym terminie wspomnianych świadectw lub wykupienie ich wedle kategoryi niższej od należnej, pociągnie za sobą bezwarunkowo, przewidziane ustawą kary i rogory.

CENY ZŁOTA I SREBRA. Złoto: Dolar 3,563.000 Rubel 1,833.100, Marka niem. 848.600, Korona austr. 721.800, Unia łacińska 687.400, Gulden hol. 1,432.000 Funt szt. 17,337.600, Dukat 8,145.000, Korona skand. 954.700, 1 gram złota 2,357.756.

Srebro: Rubel 1,218.200, Marka niem. 338.400, Korona austr. 282.600, Unia łac. 282,600, Floren austr. 752.100, Gulden hol. 639,700, Szyling 354,100, dolar 1,628.100, Korona skand. 406.100, 1 gram srebra 676,097.

Z giełdy.

Kraków, 10 grudnia.

Na rynku efektów tendencya była dziś mocna przy dość żywym ruchu. Prawie wszystkie akcye uzyskały zwyżki kursowe, wśród nich największej zwyżkowały papiery następujące jak: Powsz. Bank Kredytowy, Trzebinia żelazo, Pokucie, Strug i Siersza elektryczna (trzy ostatnie w oczekiwaniu nowej emisyi).

Po giełdzie robiono: Jaworzno drobne 34000, grube 25 — 32.000, bez ultimo 43, Gazy 34000—35000, Len 2500 do 2800. (ultimo 3900), Nitrat 350, Lokomotywy 600—6800, Azot 400—500, Silesia 4500—4700, Węglówki 40—45, Olkusz 750, Nafta Krosno 2200—2400, Chybie 9150—9200, Gloria 250—300.

W transakcyach bankowych robiono walutami po kursach sitniejszych a mianowicie: Dolary 3,980.000. franki szwajcarskie 690.000, Nowy Jork 3,900.000—3,960.000, Zurych 689 tys. do 693 tys., Praga 114.000, Wiedeń 56—56 i jedna czwarta.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	10 XII.	7 XII.
Polski Bank Przem. I-VIII	480—500	430—455
Bank Hipoteczny	925	855
Bank Małopolski	1125—1150	1100—1150
Ziemski Bank Kredyt.	240—270	225—240
Powszechny Bank Kred.	70 105	58—60
Bank Komercyalny I—IV	—	200
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	4200—4500	4200—4400
Polskie Tow. handl.	510—530	470—568
Handl. Sp. akc. „Impex"	21—21.6	21
„Pharma" Mag. Jawornicki	460—500	465—475
Tow. han. Bracia Rolniccy	325	310
„Polski Glob"	53—55	65
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	100—105	100—105
Warsz.Tow.Trans.i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	18 [illegible]00 18500	16860 173[illegible]0
H. Cegielski, Poznań	9[illegible]0—9[illegible]0	900—915
Lilpop Rau [illegible]-III.	350—380	310—3[illegible]5
„Automotor" fabr.samoch.	350	—
„Lemiesz" fabr.masz.roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	825—900	650—690
Zakłady amunic. „Pocisk"	400—405	430—440
Huta żelazna, Kraków	—	—
W. Kucharski fabr. metal.	—	—
Herzfeld-Victorius, odl. żel.	—	—
Fab.Portl.-Cem.Szczakowa	—	—
„Górka" fabryka cementu	18500-18700	18000-18200
Sierszańskie Zak. Gór. S. A	10700 11000	10800-11000
„Jersey" Tow. dla prz. gór.	4500—4[illegible]50	4450—4[illegible]00
[illegible]ka akc. przem. naft. i g. z.	—	—
Karpackie Tow. naftowe	—	—
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	405—420	370—405
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	310—400	280—325
„Orłos" T. A.	[illegible]890	—
„Strug" Przem. drzewny I.	1000—1[illegible]00	800—850
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	115	135—145
Syndykat koszyk. Kraków	200—250	180—200
Fabr. przet. n. w Trzebini	4500—4800	4000—4800
„Agrochemia"	1000—1200	—
„[illegible]" Z. fab. prz. wysk.	750—800	750—770
Fabr. cukru w Chodorowie	5600—5800	5250—5400
A. Piasecki	500	—
Fabr. porcel. w Ćmielowie	850—900	820—820
Elektr. w Sierszy I-IV	200—240	140—170
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. Łapczyńscy w Myślen.	190	180—190

Giełda warszawska

Giełda warszawska z dnia 10 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 3,800.000. frank złoty w kupnie 739850, bony złote 600000 610000—590000, pożyczka złota 600000—645000—640000, milionowka 10000—12200.

Czeki: Belgia tranz. 176950, Berlin tranz. ——— Gdańsk tranz. ——, Holandya tranz. 1465000, Londyn tranz. 16,878.000, Nowy Jork tranz. 3,800.000, Paryż tranz. 205000, Praga 111300—108500, Szwajcarya tranz. 671000—662350, Wiedeń tranz. 53.40—53.00, Włochy tranz. ———.

Warszawa 10 b. m. (PAT.) **Giełda. Akcye** Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 480, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 4200—4150—4200, Puls 280—290—285, Wildt 410—400—410, Cukier, Warszawa 5050—4700—4900, Cegielski 850—915—905, Ursus 750—760—755, Parowozy 340—365—350, Zawiercie 380000—405000—397500, Żegluga ——, Polska nafta ——, Siła i Światło ——, Ćmielow ——, T. P. G ——, Starachowice ——, Pocisk 410—440—430, Zieleniewski 17500—18000—17750, Żyrardów 350000—360000—355500, Chodorów 5200—5000, Trzebinia ——.

Dalsze telegramy giełdowe na stronie 7-mej.

TEATR MIEJSKI IM. J. SŁOWACKIEGO

Wtorek „Sen nocy letniej".
Środa „Sen nocy letniej".

TEATR BAGATELA.

Wtorek „Mężczyzna, zwierzę i cnota".

REPERTUAR KIN.

KINOTEATR REDUTA: „Hrabia szoferem".
KINO WARSZAWA: „Hrabina Paryża i apasz", IV. część.

Minister Kiernik chce zlikwidować J. D. C. od 1 stycznia 1924.

Z końcem września br. minister spraw wewn. Kiernik nadesłał list do centrali JDC w Polsce, w którym, dziękując instytucyi za działalność humaniatrną w kraju, zawiadomił, że „do 1-g stycznia 1924, JDC powinna się jednak zlikwidować".

Zarządzenie p. ministra Kiernika wobec instytucyi o tak humanitarnej działalności, o tak humanitarnej działalności, o tak olbrzymich zasługach dla rozbudowy całego kraju, wywarło w społeczeństwie żyd. przygnębiające wrażenie. Centralna J. D. C. zwróciła się tedy z memoryałem do p. ministra, prosząc o prolongatę. Między innemi zwrócono uwagę, że J. D. C. w Polsce i tak już się likwiduje stopniowo. Całkowita likwidacya w ciągu trzech miesięcy jest rzeczą newykonalną przy tym olbrzymim aparcie, jaki posiada w Polsce J. D. C. I ambasador amerykański p. Gibson wyraził w swoim czasie przekonanie, że instytucyi o tak wielkich zasługach dla Polski jak J. D. C. będzie z pewnością udzielona prolongata.

Tymczasem p. min. Kiernik na memoryał J. D. C. nadesłał odpowiedź [illegible]mowną, zaznaczając powtórnie, iż ostatec[illegible] termin likwidacyi wyznaczony jest na 1 [illegible]ycznia 1924 r. Wobec powyższego J. D C zmuszone było zwrócić się o interwencyę do swej egzekutywy w N. Jorku, która ma przedsięwziąć wszelkie kroki zarówno u swego rządu w Ameryce, m. in. u ambasadora amerykańskiego w Polsce, który bawi teraz w Waszyngtonie, jak również u posłt polskiego w Ameryce dra Wróblewskiego, aby zarządzenie min. Kiernika, godzące w tak humanitarną i pożyteczną istytucyę, uchylić przez uzyskanie prolongaty.

Niedorzeczne i oburzające zarządzenie p. ministra Kiernika ma niewątpliwie podkład „rez wojowy" bo trudno sobie wyobrazić, jakie isto tne i rzeczowe motywy skłoniły p. min. do przymusowej likwidacyi instytucyi, która w Polsce wydala przeszło 35 milionów dolarów. Pozatem JDC utrzymuję 11450 sierót żyd., internaty, warsztaty itd.

Czy p. min. Kiernik chce wziąć na swoje sumienie smutne konsekwencye jakie pociągnęłaby za sobą przymusowa likwidacya w tak krótkim terminie wszystkich instytucyi JDC.

Rzeczy ciekawe.

CO DECYDUJE O WYGRANIU KONKURSU PIĘKNOŚCI KOBIECEJ? Pewna firma nowojorska, wyrabiająca kosmetyki ogłosiła konkurs piękności. Z pośród osiemdziesięciu ośmiu piękności, które współzawodniczyły o nagrodę, nowoczesny Parys, znany artysta filmowy, Valentino, uznał za najpiękniejszą pannę Norę Niblock z Toronto, w Kanadzie, brunetkę o rysach niezmiernie regularnych, oczach czarnych, włosach kasztanowatych i cerze bez skazy. Gdy wszakże badano nagrodzoną, czemu zawdzięcza cerę tak piękną, ta odparła bez wahania, że temu właśnie, iż nigdy nie używa żadnych kosmetyków i innych środków t. zw. upiększających. Zwycięstwo więc odniosła natura, nie mniej oblicze panny Nory ma zdobić pudełka z kosmetykami pomysłowej firmy!

„CHŁOPCY LEPSI, DZIEWCZĘTA GORSZE". Według pani Ming C. Van Winkle, naczelniczki wy działu kobiecego departamentu policyi w Waszyngtonie, moralność śród chłopców amerykańskich podnosi się, natomiast śród dziewcząt amerykańskich, od dwunastego do dwudziestego roku życia, upada. Kabarety, tańce, zamiłowanie do strojów, rozczytywanie się w tanich romansach sensecyjnych robią to, że dziewczęta stają się niezdalne na matki i żony. „Za wiele dziewcząt — powiada pani Van Winkle — szuka karyery w biurach i przemyśle, zdala od ogniska domowego. Jedyną zaś karyerą w życiu dziewczęcia powinno być dążenie do rozwoju ogniska domowego".

Z kraju.

Zgon dr. Judta w Warszawie.

Warszawa. (Tel. wł) W piątek w nocy zmarł tu nagle po krótkich cierpieniach w wieku lat 48 znakomity lekarz-reentgenolog dr Ignacy Maurycy Judt. s

Zmarły poza wybitemi zasługami w dziedzinie swojej specyalności odznaczył się również na polu nauki, świetną pracą z antropolegii Żydów p. t. „Żydzi jako rasa fizyczna". Praca ta została nagrodzona złotym medalem i przetłómaczono ją na wiele języków europejskich.

W ostatnich latach wojny blp. Ignacy Maurycy Judt poświęcił wiele sił i energii działalności na polu niesienia sanitarnej pomocy żydowskiej ludności w Polsce. Z cennej jego współpracy korzystało JDC, był on jednym z założycieli Tow. Ochrony Zdrowia Żydów w Polsce (TOŻ) i stanął na czele sekcyi walki ze strupieniem (favus), w którym to celu zorganizował dzięki pomocy JDC wspaniałą stacyę reentgenoleczniczą przy „Tozie".

Do ostatniej chwili blp. Ignacy Maurycy Judt służył swemu społeczeństwu jeszcze w piątek wieczorem był na zebraniu sekcyi walki z strupieniem w „Tozie", a wróciwszy do domu poczuł się źle i w kilka chwil zakończył żywot swój w pełni sił. Społeczeństwo żydowskie traci w Zmarłym jedną z wybitnych swych jednostek.

Cześć pamięci Zmarłego, który był typem żydowskiego lekarza, działacza społecznego, uczonego i — człowieka!

List z Kielc.

(Praca kahalu. — Stan szkół narodowo-żydowskich. — Gnuśność organizacyi syonistycznej. — Aresztowania polityczne. — Teatr. — Życie kulturalne).

Praca w kahale zupełnie zamarła. Kahał kielecki, który kilka lat przedtem bardzo wydatnie pracował na niwie społecznej, ku powszechnemu zadowoleniu ludności, obecnie zasnął snem zasłużonych. Ogniskiem wszelkich dążeń kahału jest jedynie troska o wybór nowego rabina. Kahał nie subwencyonuje już nawet szpitala żydowskiego, który wskutek tego upadł zupełnie. Wierzymy, że prezydyum kahału zabierze się w najbliższym czasie do energicznej pracy, zwłaszcza, że ma za sobą poparcie całego społeczeństwa. Najbliższem i najbardziej piękącem zadaniem gminy jest subwencyonowanie jedynej w naszem mieście szkoły narodowo-żydowskiej. Mamy nadzieję, że zarząd gminy, na czele którego stoją powszechnie poważani i rozumni obywatele, w jaknajbliższym czasie powyższy postulat, którego domaga się kategorycznie całe żydostwo kieleckie — zrealizuje.

Szkolnictwo w mieście naszem rozwija się coraz pomyślniej. Istnieją tu trzy żydowskie szkoły powszechne i dwa gimnazya: męskie i żeńskie. Z okazyi katastrofy, jaka nawiedziła Japonię od był się zbiórka wśród uczniów, która przyniosła kilka milionów marek. Przesłano je natychmiast n ręce „Komitetu dla niesienia pomocy nieszczęśliwym dzieciom japońskim" w Warszawie. Nauczycielstwo tutejsze gorliwą pracą nad podniesieniem stanu gimnazyum zdobyło powszechną sympayę całego obywatelstwa żydowskiego, a gimnazyum żydowskiem staje się powoli ośrodkiem kulturalnym dla naszego miasta. W najbliższych miesiącach oczekuje dyrekcya przyznania praw publiczności dla swego zakładu. Z okazyi 150-letniego jubileuszu założenia Komisyi Edukacyjnej, oraz uczczenia zasług Stanisława Konarskiego odbył się poranek z uroczystem przemówieniem prof. Adolfa Brenna na temat „Stanisław Konarski jako koryfeusz odrodzenia duchowego narodu". Nauczycielstwo nasze głęboko narodowo uświadomione okazało głębokie zrozumienie dla Keren-Hajessod opodatkowując się dobrowolnie na sumę jednego funta szterlingów. Dalszemu rozwojowi szkoły stoi na przeszkodzie jedynie brak środków materyalnych. Wierzymy jednak, że w najbliższym czasie przeszkody te zostaną przez nowowybraną Radę Opiekuńczą z energicznym przewodniczącym p. dr Pelcem na czele — usunięte.

Gnuśność i ospałość Komitetu lok. org. syon. z jednej strony, apatya mas żydowskich z drugiej strony dopełnia miary tego nad wyraz smutnego stanu, jaki u nas obecnie zapanował. Posiedzenie Komitetu „Keren-Hajessod" kilkakrotnie zwołane ani razu się nie odbyło. Młodzież żyd. nasze mia sta kategorycznie domaga się natychmiastowego rozpoczęcia pracy, a to zwłaszcza w chwili rozpoczęcia energicznej kampanii na rzecz „Keren-Hajesod" w całym świecie żydowskim.

Niedawno temu w związku z licznemi aresztowaniami przeprowadzonemi w całem państwie polskiem, dokonała policya licznych aresztowań w „Żyd. Zw. Zawodowym pracowników igły", gdzie również mieści się lokal żyd. partyi socyal. Poale-Syon-lewica". Lokal zamknięto, większość jednak aresztowanych uwolniono.

Ośrodkiem życia kulturalnego jest teatr kielecki pod znakomitem i wytrawnem kierownictwem dyrektora (i zarazem znakomitego artysty) Jerzego Siekierzyńskiego. Pomysł ostatni zorganizowania szeregu przedstawień dla młodzieży szkolnej po cenach zniżonych należy przyjąć z całem uznaniem, a wysiłki dyrekcyi poprzeć jaknajsilniej. Z ubolewaniem podkreślić należy słabe zainteresowanie się teatrem, a to zwłaszcza w dni powszednie przez publiczność tutejszą. Z...ski.

Giełda lwowska.

Lwów, 10. 12 PAT. Giełda. Akcye: Akcyjny bank Hipoteczny 1160—1125, Bank Małopolski 1210—1225 Powszechny Kredytowy 80—102, Bank Przemysłowy 235—310, Ziemski Kredytowy 20,500—21,250, Browary Lwowskie 20,500—21,250, Chodorów 5925—6000, Cegielski 9600—1150, Ćmielów 16000—1750, Gafota 290—325, Karpalit 750—800, Oikos 5500—5800, Parowozy 500—570, Pezet 215—220, Pocisk 525, Nafta 450—500 Polskie Tow. Budowl. 180—200, Rakszawa 6800, Sie[illegible] górn. 5500, Tepege 4500, Tesp 5300—5500, Toh[illegible] 190.

Giełda zbożowa.

Lwów, 10. 12 PAT. Giełda zbożowa. Giełda bardzo licznie odwiedzana. Ogólny obrót 50 ton. Trans akcye w pszenicy i kaszy hreczanej. W zbożu twardem silny popyt. Słaba podaż pszenicy. Silna podaż w strączkowych i mące prowincyonalnej. Tendencya utrzymana. Usposobienie spokojne.

Z powodu strejku telefonicznego i telegraficznego we Wiedniu nie otrzymaliśmy wczoraj stamtąd depesz giełdowych. — Redakcya.

Drobne ogłoszenia.

Paweł Grabiec ur. w Siedlance unieważnia zgubione dokumenty wojskowe. 1360

Mieszkanie całopokojowe za zgodą gospodarza meble, pianino, kasa, razem lub częściowo sprzedam. Pod „Dolary" do Adm. N. Dz. 1358

Parcela przy ul. Wrocławskiej w Krakowie 720 sążni zaraz do sprzedania. Zgłoszenia pod „Parcela" do Biura Stattera Rynek 8. 1971

Posady kasyera, inkasenta, kontrolora, administratora, zarządcy ekonom. kierownika, magazyniera lub tp. poszukuje mogący dać zapewnienie, mężczyzna lat 35 izr. energiczny, biegły w języku polskim, niemieckim w słowie i piśmie oraz rachunkowości. Zgłoszenia pod „Pewny" do Biura Feliksa Stattera Rynek gł. 8. 1868

Pokój z piecem kuchennym za wysokiem wynagrodzeniem zaraz poszukiwany. Dzielnica obojętna. Zgłoszenia pisemne pod „Zaraz" do Biura Stattera Rynek 8. 1870

Dwie ubikacye z światłem elektrycznem, kanalizacyą i wodociągiem w śródmieściu nadające się na fabryczkę, magazyn lub warsztat do odstąpienia zaraz. Pisemne zgłoszenia pod „Magazyn" Kraków, skrytka 105

Kilimy gotowe i na zamówienia najtaniej poleca Wytwórnia Kilimów. Kraków, ulica Siemiradzkiego 11 II p. 1343

Rutynowany pedagog z akademickiem wykształceniem udzieli lekcyi celem uzupełnienia wiadomości z dziedziny języków polskiego, niemieckiego, angielskiego w słowie i piśmie jakoteż z dziedziny przedmiotów gimnazyalnych klasycznych. Bliższe wiadomości przy ul. Zyblikiewicza Nr. 11a III piętro, drzwi na lewo między godz. 2—4. 1966

Kto pragnie się ożenić lub wyjść za mąż, niech z zaufaniem zwróci się do firmy „Felicya" w Nowym Sączu, skrytka pocztowa 12/b. 1878

Urzędnik znający buchalteryę, stenografujący po polsku i niem. poszukuje posady w mieście lub na prowincyi. Zgłosz. pod „Urzędnik" do Adm. Now. Dzien. 1251

BIURO SPEDYCYJNE

SREBRNY, EISENBERG i SKA

Kraków, ul. Dolnych Młynów l. 2. 1980

poleca swoje własne 5-cio piętrowe od ognia i kradzieży zabezpieczone magazyny. Na życzenie osobne przedziały. Nr. telefonu 1309.

NOWA DRUKARNIA DZIENNIKOWA

przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Maszyny młyńskie

wszelkiego rodzaju oraz turbiny Francisa i transmisye dostarcza 1867

Fabryka maszyn młyńskich, Kraków, Mazowiecka 35.

Kilka smyrneńskich dywanów sprzeda okazyjnie

SCHEK, Kraków-Podgórze ulica Rejtana l. 10

Maszyny młyńskie 1915

oraz wszelkie przybory dla młynów dostarcza

A.Romer, Biuro techn., Kraków

plac Matejki L. 5. :: Tel. 4213.

Obuwie marki DelKa

Po zniżonych cenach

OD dnia 10-go DO grudnia

Ceny w tysiąc.

Serya I. *Pantofle domowe* filcowe z prawdziwą skórzaną podeszwą wielkości 35-41 — 2,500

Serya II. *Trzewiki dziecinne* czarne, wielkości 19-22 — 2,200; wielkości 23-25 — 2,600

Serya III. *Buciki dla młodzieży szkolnej* czarne, szyte, oryginalne „Goodyear Welt" wielkości 26-30 — 6,600; wielkości 31-35 — 8,100

Serya IV. *Damskie buciki* czarne R.B. nadzwyczaj wytrzymałe. — 9,500

Serya V. *Męskie buciki* czarne boksowe, trwałe wykonanie. — 9,500

POŃCZOCHY DAMSKIE, DZIECINNE i MĘSKIE SKARPETKI PO NAJTAŃSZYCH CENACH.

D…

KRAKÓW Rynek gł. L. 14.

KATOWICE Jana L. 1.

BIELSKO Wzgórze L. 20.

LWÓW Hetmańska L. 6.

JAROSŁAW Grunwaldzka 8.

GDAŃSK Langgasse 82.

„Humanic" KOŁOMYJA Rynek.

DO NABYCIA!

TARNÓW Plac Sobieskiego

KRÓL. HUTA Wolności L. 18.

CIESZYN Głęboka L. 5.

DROHOBYCZ Rynek L. 7.

PRZEMYŚL Fraciszkańska 26

„Humanic" PRZEMYŚL Plac na Błoniu

„Humanic" LWÓW Legionów L. 13.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa. Orzeszkowej 7